

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/50
KARAR NO : 1997/50

ÖZET: Belediye Zabıta Talimatnamesinin aykırılığı saptanan fiil nedeniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince verilen para cezasına yapıla itirazın görüm ve çözümünde, anılan Yasanın 5. maddesi gereğince adli yargı yerinin görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : KROMAN Çelik Sanayii A.Ş.
Vekili : Av. Turan Gürzel
Davalı : Darıca Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. F. Bengü Yamen

O L A Y : Fabrikaya mal ve hurda almaya gelen kamyon ve TIR'ların, fabrikanın park alanı yerine cadde üzerine park ettirilerek trafik akışı engellenmek suretiyle Belediye Zabıta Talimatnamesinin 13. maddesine aykırı davranıldığı için 27.6.1995 tarihinde zabıta ekibince yapıla denetimde saptandığı nedeniyle davacı Şirket'e, Darıca Belediye Encümeninin 6.7.1995 günlü, 95/943-a . sayılı kararıyla, 1580 sayılı Kanununun 19. maddesine tevfi kan 45.000.000.- lira para cezası verilmiştir.

Davacı Şirket, sözkonusu para cezasının kaldırılması istemiyle 4.9.1995 tarihinde adli yargı yerine itiraz etmiştir.

GEBZE SULH CEZA MAHKEMESİ; 28.3.1996 gün ve 1995/46 Müt. sayılı ile, Belediye Encümenince verilen cezanın yasal anlamda idari para cezası olmayıp, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasasının 52/3. maddesi kapsamında işgal harcı olan cezanın idari işlem niteliği taşıdığı; Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 14.12.1993 günlü, E.1995/9235, K.1995/9984 sayılı ilamından da anlaşıldığı üzere bu tür ihtilafın çözümünün idare mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket, bu kez, sözkonusu para cezasına ilişkin Encümen kararının iptali istemiyle 24.4.1996 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

SAKARYA 1. İDARE MAHKEMESİ ; 6.3.1997 gün ve E. 1996/748, K. 1997/292 sayılı ile; ara kararına davalı idarece verilen 3.7.1996 günlü cevapta; para cezasının, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 52/3. maddesinde hükme bağlanan işgal harcı niteliğini taşımadığı, Belediye emir ve talimatlarına uyulmaması nedeniyle verildiği belirtildiği ne göre, belediye talimatnamelerine uyulmaması üzerine ilgililere 1608 sayılı Yasanın 1. maddesi uyarınca para cezası verilebilmesini ve aynı Yasanın 5. maddesine göre de ceza kararlarının tebliğ tarihinden

itibaren mahsus hakimlere veya bulunmayan yerlerde sulh hakimine itiraz edilebilmesini öngören yasal düzenleme karşısında, Darıca Belediyesi Zabıta Talimatnamesinin 13. maddesine aykırı faaliyetten dolayı verilen para cezasının adli yargı yerinde dava konusu yapılması gerektiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket vekilinin 11.8.1997 gününde mahkeme kaydına giren dilekçesi üzerine adli ve idari yargı dosyaları Sakarya 1. İdare Mahkemesi Başkanlığının 12.8.1997 günlü, 1996/748 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş bulunmaktadır.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, Ülkü Aydın, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 17.11.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün adli yargının görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra görüşüldü:

Dava, davacı Şirket'e ait fabrikadan yükleme yapacak olan araçların Belediye Zabıta Talimatnamesinin 13. maddesine aykırı olarak çadde üzerine park ettirilmeleri nedeniyle Belediye Encümenince verilen 45.000.000.- lira para cezasının kaldırılması isteminden ibarettir.

Darıca Belediye Meclisinin 22.5.1965 tarih ve II sayılı kararıyla kabul edilen ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca 13.8.1965 tarih ve 7920 sayı ile onaylanarak yürürlüğe giren "Darıca Belediyesi Sıhhi Zabıta Talimatnamesi"nin 13. maddesinde "Yolları ve meydanları velevki pek az bir yer ve pek az bir zaman için de olsa (Belediyenin izni olmaksızın) her hangi bir şeyle tutmak, kapatmak, gelip geçmeye zorluk vermek yasaktır." kuralı yer almakta olup, olayda Belediye Encümenince, anılan Talimatname hükmü ile yasaklanan fiilinin saptandığı nedeniyle davacı Şirket'e para cezası verildiği anlaşılmaktadır.

1997/50

Umuru Belediye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarihli, 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve sâlahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar (12.6.1979 tarih ve 2248 sayılı Yasanın 23. maddesi ile 20 katına çıkarılmıştır.) hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536, 538, 557, 559. ve 577. maddeleriyle 553. maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri sâlahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." hükmünü taşımaktadır.

Aynı Yasanın, 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir."; 6. maddesinde de "İtiraz üzerine tetkikat evrak üstünde yapılır.", "...itirazlar varit ise hakim ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmeder. İtiraz varit görülmezse karar tasdik olunur. İtirazın otuz gün içinde neticelendirilmesi mecburidir. Hakim izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebilir..." hükümlerine yer verilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemelerin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyenlere 1. maddede yazılı diğer cezaların yanısıra para cezası verilmesi konusunda belediye meclisi ve encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilmesi üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak düzenlenmiş olup, uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için sözkonusu itiraz müessesesinin incelenmesi gerekli bulunmaktadır.

1924 tarih ve 486 sayılı Yasada, belediye cezalarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasanın 6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa bu cezalara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanımış ise de, yasakoyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri itibarıyla uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve 1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla, itirazların

.../...

öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yerlerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir düzenlemeye gidilmiştir.

Nitekim, 1608 sayılı Yasanın 30.3.1930 tarihli Adliye Encümeni Mazbatasında, Yasanın bu yönüyle "ceza tertibi dolayısıyla herhangi bir haksızlık ve mağduriyete uğradıklarını iddia edenlerin itirazlarına en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafından tetkikine imkan vermeyi temine matuf" olduğu ifade edildikten sonra "5. ve 6. maddelerde itiraz mercii olarak, belediye işleri çok olan yerlerde mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde sulh hakimleri salahi yetli addolunmuş ve bu suretle de itirazların bir hakim huzurunda tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur." denilmektedir.

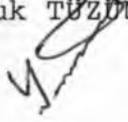
Bu açıklamalara göre, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çözümlenmekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmakta olup, şifahi itirazları da kabul ederek inceleyebileceği ve gerektiğinde itiraz edenin çağırıp dinleyebileceği belirtilen mahsus hakim, yazılı yargılama usulünü uygulayan idare mahkemesi olarak anlaşılmasına olanak bulunmamaktadır. Öte yandan, Yasada, mahsus hakim bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağına işaret edilmiş olması karşısında, bu tür cezalardan doğan davanın görüm ve çözümlenmenin adli yargı yerinin görevine girdiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle, belediye talimatnamesinde yasaklanan fiilin işlendiği gerekçesiyle belediye encümenince verilen ve bu haliyle 1608 sayılı Yasa kapsamında bulunan para cezasından doğan davanın çözümlenmesi görevi adli yargı yerine ait olduğundan Gebze Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

.../...

SONUÇ: Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Gebze Sulh Ceza Mahkemesinin 28.3.1996 gün ve 1995/46 Müt. sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 17.11.1997 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

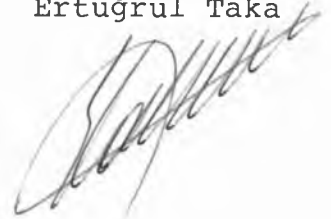
Üye
Ülkü Aydın

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Ertuğrul Taka

GA